



## Heemkundekring "De Kleine Meijerij"

Berkel-Enschot, Biezenmortel, Esch, Haaren, Helvoirt,  
Heukelom, Moergestel, Oisterwijk, Udenhout.

### ACHTERKANTJES 2017- 4 december

#### In dit informatieblad kunt u lezen over:

- Rabo actie "Hart voor uw club"
- Lezing op dinsdag 23 januari 2018 over Antoon Coolen door Cees Slegers in Berkel-Enschot
- Algemene Ledenvergadering maandag 26 maart 2018 in de Voorhof in Oisterwijk
- Lezing op donderdag 12 april 2018 over WO-II Drunense Duinen door Henk Peters in Biezenmortel
- Cursus Regionale geschiedenis "Cultuur in Brabant"
- Gezocht voor De Kleine Meijerij: ICT-coördinator, webmaster, medewerker communicatie, gastvrouwen en gastheren.
- Film Brabants Heem "Waar kon je heemkunde tegen"
- Oproep aandacht voor immaterieel erfgoed
- Schenking omvangrijke dia- en fotocollectie Rinus van der Loo
- Symposium Gedenkplaats Haaren 28 mei 2018

#### RABO CLUBACTIE

De RABO actie "Hart voor de club" heeft het mooie bedrag van € 544,48 opgebracht.

#### De Heemkunde kring dankt alle mensen die hun stem gegeven hebben.

Dit bedrag zal besteed worden aan het project "Hulpkaartjes van het kadaster". Kort geleden kregen we de beschikking over deze kaartjes waarop de het kadaster wijzigingen met betrekking tot percelen in ons werkgebied heeft opgetekend vanaf ca. 1832. Door het kadaster zijn deze kaartjes gedigitaliseerd en alleen in te zien bij het BHIC. Nu zijn ze op verzoek ook te raadplegen bij onze Kring.

#### LEZING OP DINSDAG 23 JANUARI OVER ANTOON COOLEN door Cees Slegers

##### Antoon Coolen: zijn werk en zijn tijd

Dinsdag 23 januari om 20.00u in Koningsoord (Trappistinnentuin 77, 5057 DJ Berkel-Enschot, 013-533 13 33 (de voormalige Trappistinnenabdij in Berkel-Enschot)



Antoon Coolen (17 april 1897- 9 november 1961) leeft, vooral bij de oudere generatie, nog voort als schrijver van onder andere *Kinderen van ons volk*, *Peelwerkers* en *Dorp aan de rivier*. In de biografie die Cees Slegers over hem schreef laat hij zien dat Coolens romans en verhalen ook nu nog kunnen ontroeren.

In zijn lezing zal Slegers vertellen hoe Coolen zijn weg koos bij de grote omwentelingen die tijdens zijn leven plaatsvonden, zoals de emancipatie van de katholieken, de politieke spanningen in het interbellum en de economische en sociaal-culturele ontwikkeling van de provincie Noord-Brabant in de eerste helft van de vorige eeuw.

En natuurlijk komt ook de inhoud van zijn romans uitgebreid aan de orde.

(Foto Coll. KLIB/KDC)

Dr. Cees Slegers (Cromvoirt 1944) studeerde sociologie in Tilburg. Van 1987 tot 2002 was hij directeur van de Raad voor Welzijn, Onderwijs en Cultuur Noord-Brabant. Vanaf januari 2003 tot 2006 was hij onderzoeker bij de leerstoel 'Cultuur in Brabant' bij de Universiteit van Tilburg. In november 2001 promoveerde hij aan de Universiteit Maastricht op het proefschrift *Antoon Coolen. Biografie van een schrijver*. Hij schrijft boeken over cultuurhistorische onderwerpen en houdt daar lezingen over. Verder is hij actief als trompettist bij *The Ballroom Syncopators* met muziek uit de 'roaring twenties'. Hij was auteur van diverse theatrale producties voor amateurs in Den Bosch.

## **ALGEMENE LEDENVERGADERING OP MAANDAG 26 MAART 2018**

### **In de Voorhof in Oisterwijk aanvang 19.30 uur**

Noteert u alvast in uw agenda dat onze Algemene Ledenvergadering op 26 maart 2018 zal zijn. Na de vergadering zal Wim de Bakker een lezing houden over de Canon van Oisterwijk, de geschiedenis van Oisterwijk.

### **LEZING OP DONDERDAG 12 APRIL 2018 OVER WO-II ROND DE DRUNENSE DUINEN DOOR HENK PETERS in het gemeenschapshuis De Vorselaer in Biezenmortel, aanvang 20.00 uur.**

Henk Peters is boswachter in dienst in het nationaal natuurpark "De Loonse en Drunense Duinen". In de oorlogsperiode 1940-1945 heeft zich in en rond het park van alles afgespeeld. Met als dramatisch dieptepunt de executie van 14 verzetsmensen in mei 1944 in de nabijheid van de uitspanning Bos en Duin in Udenhout Deze verzetsmensen zaten gevangen in Haaren en werden na een zgn Stand gericht proces afgevoerd en geëxecuteerd. Op gezette tijden wordt er nog gezocht naar de omgekomenen.

### **Cursus regionale geschiedenis bij de leerstoel 'Cultuur in Brabant'**

Komend voorjaar wordt de cursus 'Regionale geschiedenis in Brabant: een verkenning' van de leerstoel 'Cultuur in Brabant' opnieuw gegeven op de Universiteit van Tilburg. De cursus wordt aangeboden door de Erfgoed Brabant Academie, het deskundigheidsprogramma van Erfgoed Brabant. Wij nodigen u van harte uit hieraan deel te nemen!

De reeks hoorcolleges begint op **donderdag 1 februari** en eindigt op **31 mei**.

Tijd: donderdag 1 februari-31 mei, 12.45-15.30 u (1 februari-1 maart; 15-22 maart); 10.45-13.30 u (8 maart); en 11.45-14.30 u. (12 april-31 mei).

De cursus wordt afgesloten met een excursie. De colleges worden gegeven door prof. dr. Arnoud-Jan Bijsterveld en drs. Jan van Oudheusden. Prof. dr. Jos Swanenberg verzorgt een gastcollege.

Het hoorcollege behelst een inleiding in de bestudering van het verleden van de regio en de regionale volkscultuur. Centraal staat de wisselwerking tussen de beeldvorming over het Brabantse verleden en de vormgeving van de hedendaagse Brabantse identiteit.

### **GEZOCHT VOOR DE KLEINE MEIJERIJ**

#### **\* COÖRDINATOR ICT, \* WEBMASTER, \* MEDEWERKER COMMUNICATIE, \* GASTVROUWEN-GASTHEREN**

Gerrit de Jong heeft te kennen gegeven na vijf jaar zijn taken als **coördinator ICT** en **webmaster** van onze website per 1 januari aanstaande neer te leggen.

Het bestuur is daarom dringend op zoek naar een opvolger die de ICT-infrastructuur van De Kleine Meijerij kan onderhouden (updates, back-ups, wifi, gebruikersinstructie e.d.) en iemand die het leuk vindt onze website up to date te houden en middels verzending van emails onze leden te informeren over heemkundige actualiteiten.

Ook zouden wij erg gebaat zijn bij iemand, een medewerker communicatie, die het leuk vindt persberichten voor bijvoorbeeld lezingen en aankondigingen van nieuwe nummers te verzorgen en Achterkantjes samen te stellen en wellicht zich ook graag bezig wil houden met het opstellen en onderhouden van een facebook-account voor DKM en het verder ontwikkelen van communicatie-activiteiten.

Daarnaast merken we dat onze groep **gastvrouwen/gastheren** versterking behoeft. De taak van gastvrouw/gastheer is om tijdens de opening van ons heemcentrum op de vrijdagmiddag van ca. 13.30 tot 16.00 uur te zorgen voor de opvang van bezoekers, koffie en thee te zetten, eventueel vragen te beantwoorden over de Heemkundekring, verkoop van boekjes en tijdschriften te regelen en in voorkomend geval te openen en te sluiten. Het aantal vrijdagen dat u dat kunt doen is in onderling overleg te bepalen, maar uitgangspunt is minimaal 1 tot 2 keer per 2 maanden beschikbaar te zijn als gastvrouw/gastheer c.q. als vervanger. Het spreekt voor zich dat u tevoren instructie krijgt over de gang van zaken binnen het heemcentrum op die vrijdagmiddag.

Een combinatie van bovenstaande 'functies' is natuurlijk mogelijk. Wellicht kent u iemand die nog geen lid is, maar deze activiteiten graag zou willen doen. Het bestuur zou er erg blij mee zijn. Bij voorbaat dank. Nadere informatie is te verkrijgen bij de vice-voorzitter: Anton van Dorp, 013-5334278 of [avandorp@scarlet.nl](mailto:avandorp@scarlet.nl).

## **FILM BRABANTS HEEM “WAAR KOM JE HEEMKUNDE TEGEN”**

Onze koepelorganisatie Brabants Heem heeft een mooie film laten vervaardigen over de betekenis van heemkunde en wat er in Brabant allemaal op dit gebied behoort. Een van de plekken die bezocht wordt is Oisterwijk waar Frans Kaptejns enthousiast vertelt over de heemkundige waarden in Oisterwijk en in het omringende natuurgebied van Balsfoort, Kampina en de Oisterwijkse bossen en vennen.

De film is te zien op de site van Brabants Heem: <http://www.brabantsheem.nl/1108-4164.html>

## **OPROEP AANDACHT VOOR IMMATERIEEL ERFGOED**

**Op de vergadering van de Raad van Aangeslotenen van de koepel Brabants Heem is op 30 november een oproep gedaan aan te vragen voor het Immaterieel erfgoed**

In Brabant hebben wij altijd veel aandacht gehad voor volkscultuur. Veel meer dan de historische verenigingen in andere provincies. Dat was juist wat mij trok aan de heemkunde. Volkscultuur werd tot voor kort niet tot ons erfgoed gerekend. Daar is nu verandering in gekomen omdat Nederland het UNESCO verdrag ter bescherming van het immaterieel erfgoed heeft ondertekend. Immaterieel erfgoed is een ander woord voor volkscultuur. Het gaat om de tradities die van generatie op generatie worden doorgegeven.

Het is erg leuk om met immaterieel erfgoed bezig te zijn. Niet alleen zijn er heel veel jonge mensen bij immaterieel erfgoed betrokken, maar het is ook erfgoed dat leeft. Als je voelt hoeveel passie er is bij de mensen die met immaterieel erfgoed bezig zijn, dat raak je vanzelf enthousiast. Als directeur van het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland had ik vaak met die gemeenschappen te maken. Regelmatig werden er tradities voor de Nationale Inventaris voorgedragen, waar ik niet zo goed raad mee wist. Maar gaandeweg het traject krijg je steeds meer gevoel voor een traditie en de mensen die er achter zitten. Je staat versteld wat een boeiende geschiedenis die tradities vaak hebben.

Omdat het vaak ongesubsidieerde organisaties zijn, heeft de politiek er nooit oog voor gehad. Burgemeesters waren trots op hun oude kerk, maar niet op een soms eeuwenoude maar nog levende traditie. Toch is immaterieel erfgoed belangrijk voor gemeenten, want het zorgt voor gemeenschapsgevoel en versterkt de identiteit van een plaats.

Waarom zouden jullie als heemkundekring zich met immaterieel erfgoed gaan bemoeien? Allereerst omdat het gewoon bij heemkunde hoort en omdat jullie er waarschijnlijk al heel veel kennis over hebben. Maar immaterieel erfgoed is ook leuk, omdat het zo afwisselend is en omdat het heel veel inzicht geeft in het leven van vandaag en vroeger. En je zult zien dat er veel meer tradities zijn dan je gedacht had. Ook is het heel low-budget te doen en je zet de heemkundekring er mee op de kaart. Je boort een nieuwe doelgroep aan en kunt je positie bij de gemeente versterken.

Ik ben sinds kort met pensioen, maar heb natuurlijk nog wel de kennis over het UNESCO verdrag en alles wat met immaterieel erfgoed te maken heeft. Ik wil die kennis graag met jullie delen, want ik weet zeker dat jullie net als ik ook enthousiast worden.

Ineke Strouken,  
bestuurslid Brabants Heem

## **FOTO- en DIACOLLECTIE RINUS VAN DER LOO**

Rinus van der Loo uit Berkel-Enschot heeft zelf in het verleden talloze foto's en dia's gemaakt in Berkel, Enschoot en Heukelom. Recentelijk heeft hij onze Kring in de gelegenheid gesteld om de digitale versie van deze afbeeldingen aan onze beeldcollectie toe te voegen. Het betreft mooi beeldmateriaal uit de jaren '80 (met name de dia's) en '90 (met name de foto-negatieven) van de vorige eeuw. Ze documenteren in beeld allerlei ontwikkelingen en gebeurtenissen in deze plaatsen. Op deze wijze komen ze op toegankelijke wijze voor het nageslacht beschikbaar. Het betreft ruim 16.000 items die gescand zijn door ons onvermoeibare medelid Bep Kusters. Zowel Bep als Rinus hartelijk dank. Wij zijn er erg blij en vereerd mee.

Bovendien stelt hij ook periodiek zijn in 2017 gemaakte foto's ter beschikking aan De Kleine Meijerij. Daarnaast is Rinus bezig om de gedigitaliseerde bestanden en zijn moderne foto's van een beschrijving te voorzien. Daartoe is hij regelmatig in ons heemcentrum te vinden.

## **SYMPOSIUM GEDENKPLAATS HAAREN**

Op zaterdag 26 mei 2018 wordt ter gelegenheid van de presentatie van het boek van dr. Peter Bak, *Een oord van bang wachten. Kamp Haaren 1941-1944*, een symposium bij Gedenkplaats Haaren georganiseerd.

In de afgelopen jaren heeft onderzoek nieuwe inzichten opgeleverd in de geschiedenis van de vier voornaamste plaatsen in Nederland waar de Duitse bezetter gijzelaars, gevangenen en 'strafgevallenen' detineerde: het Oranjehotel (ofwel de *Polizeigefängnis*) in Scheveningen, het *Polizeiliches Durchgangslager* Amersfoort, gijzelaarskamp en later *Polizeigefängnis* Haaren en het *Konzentrationslager Herzogenbusch* in Vught. Dit onderzoek heeft vooral een meer genuanceerd beeld opgeleverd van de verhoudingen tussen gevangenen en gevangenis- en kampbewakers. Op 26 mei 2018 verschijnt de studie van dr. Peter Bak over het gijzelaarskamp en de latere *Polizeigefängnis* Haaren tussen 1941 en 1944. Hier werden – na en soms ook naast elkaar – zowel gijzelaars als gevangenen vastgehouden. De gijzelaars hadden veel bewegingsvrijheid; de gevangenen (verzetsmensen, Joden, geheim agenten van het Englandspiel) zaten achter slot en grendel. Bak belicht de complexe geschiedenis van kamp Haaren consequent vanuit het perspectief van de gedetineerden. Hoe ervaren zij hun situatie en in welke omstandigheden leefden zij? Hoe was de verhouding met de bewakers (Duitse én Nederlandse SS'ers) en hoe probeerden de gedetineerden hun leven draaglijk te houden? Hoe was de verhouding onderling? Welke ruimte bood het corrupte gevangenisstelsel tot het overbrieven van informatie of tot zelfs ontsnapping? Dit symposium maakt de stand van zaken op. Wat heeft het onderzoek opgeleverd? Wat zijn de mogelijkheden van microhistory voor het begrijpen van gevangenschapservaringen? Welke nieuwe toekomstperspectieven levert het onderzoek op, zowel vanuit wetenschappelijk oogpunt als met het oog op toekomstig herinneren en herdenken? Welke methodische uitdagingen en welke juridische en praktische hinderpalen gaan gepaard met de recente focus op het lot en het leven van concrete gevangenen en bewakers?

*Het symposium wordt georganiseerd door de Stichting Vriendenkring Haaren 1940-1945 in samenwerking met de Stichting ZHC, de leerstoel Cultuur in Brabant aan Tilburg University, Erfgoed Brabant, het Brabants Historisch Informatie Centrum, de Historische Vereniging Brabant, Nationaal Monument Kamp Vught, Nationaal Monument Kamp Amersfoort en Crossroads Brabant 1940 | 1945*

## **BESTUUR EN MEDEWERKERS VAN DE KLEINE MEIJERIJ WENSEN U PRETTIGE KERSTDAGEN EN EEN VOORSPOEDIG 2018**

